

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

I

Τοπικὸν Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Κεφαλληνίας (Τ.Ι.Α.Κ). Νοταριακὸν Ἀρχεῖον Κεφαλληνίας (Ν.Α.Κ.). Νοτάριος Μοντεσάντος ἱερεὺς Σταμάτιος 1 (Φ. Μ 109), βιβλίον συμβολαίων 1535-1553, φ 26v.

1539 Αὐγούστου 9.

Περίληψη: Ὁ Δημήτρης Χαλκιόπουλος δηλώνει καὶ καταγράφει τὴν προίκα σὲ ροῦχα καὶ κτήματα ποὺ δίνει στὴ κόρη του Φράγγω, ὅταν ὕστερα ἀπὸ ἀπαγωγή ὁδηγήθηκε στὸ χωριὸ Κατάραχο καὶ τὴν πάντρεψαν μὲ τὸ γιὸ τοῦ Δήμου Γαρδικιότη. Στὸ ἴδιο χαρτὶ καταγράφονται καὶ τὰ δῶρα σὲ πρόβατα καὶ γίδια ποὺ ἔδωσαν οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ, ὅταν μεταφέρθηκε στὸν τόπο τῆς ἀπαγωγῆς, στὸ σπίτι τοῦ Κώστα Μαρούδα ποὺ προσωρινὰ τοὺς φιλοξένησε. Μάρτυρες γιὰ τὴν προίκα οἱ Γεώργιος Μεταξᾶς, Ἰωάννης Μαρούδας, Σταμάτης Παντῆς, Δῆμος Κουτρουκόης καὶ Μαρία Βοδίλενα. Μάρτυρες γιὰ τὰ δῶρα στὴ νύφη ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Γεώργιο Μεταξᾶ συμειώνονται οἱ Ἰωάννης Κανάβης καὶ Κώστας Μαρούδας.

Τὸ Κείμενο τοῦ ἐγγράφου.

1544 Απρηλ(ίου) 10. Εγὼ Σταματ(ης) δε Μοντεσάντ(ο) υπο αποστ(ολικῆς) ἐξουσί(ας) διμοσιος νοταριος ερεγιστραρησα τὴν κατω²/θεν αρεσκία λόγον περ λόγον ὅς καθὸς διαλαμβανη καὶ μερόττησης τὼν κατωθ(εν) μαρτ(ύ)ρ(ων) δια πλεων στερεω³/ καὶ βαιβαιομενο εἰς το προτοκολο εβαλα εἰς φιλλα 48.1539 μηνι Αυγουστ(ου) 9. Τὸ πὸς εγὼ Διμητρ(ιος) Χαλκιοπ(ου)λ(ος)⁴/ δῆρο προ(ός) τὴν θηγατέρα μου τὴν Φρανγγω δια πρικῆο εκ πρωτης κρεβάτι ἓνα, ματαρατζη ἓνα, παπλο⁵/ματα δύο το ενα ραμένο καὶ τό αλο ἄραφω, σεντονια 4 προσκεφαλαδι(α) 4 καὶ εντεμελ(ες) τεσαρες κεν⁶/τιτεσ, φουστανια 4 και ποκαμησα 5 καὶ μπολιεσ 6 καὶ ταυλομέσαλο πήχεσ 12, ακομ(η) δια ζωστρα καὶ μαντηλ(ια)⁷/ πιχ(ες) 15 σκούληνα ψηλ(α), ακομ(η) μαρίκες καριζενιες μέ τα ραντηκα ασπρ(α) 25, ακομ(η) μαρικες ζευγαρι ενα⁸/δαμασκενια ασπρ(α) 50, ακομη κάπαμία ασπρ(α) 50, ακομ(η) μαγναδι ασπρ(α) 30, ακομ(η) σκουφιες δουκατου ενοῦ, ακομ(η)⁹/ σεντονια ασπρα 25, ακομ(η) το αμπελ(ι) οπου εχω εἰς το Πητζάτω αξηναρίον 8 και λιεσ ριζαρια 2 και φοραδα μηα ταῦτα¹⁰/ παντα θ(εο)ῦ βοηθηας. Μαρτ(υ)ρ(ες) Γεωργ(ιος) Μεταξ(ᾶς) Ιω(άννης) Μαροῦδας κυρ Σταματ(ης) Παντησ καὶ κυρ Δήμος Κουτρουκόης καὶ Μαρια Βοδι¹¹/λενα. Ακομη ἔταξαν προ(ός) τὴν Φρανγγω ὄνταν τὴν ἐπήραν στανικὸς καὶ τὴν ἐπήραν στο Καταραχω. Εκ¹²/ προτ(οις) ἔταξε ὁ Δῆμος ο Γαρδικιοτης και νπαι ταζω της νυμφης μας προβατα 7 κεφαληα, ακομι και η Μαρηα¹³/ ἡ Γαρδικιοῦτενα κεφαληα προβατα 6 τα ταζω της νυμφησ μου και τῆς καταταξανε μεσα στοῦ Κωστα¹⁴/

του Μαροῦδα το σπήτ(ι) κατέπροστεν του Κοστ(α) του Μαρουδα καὶ τῆς γηναικός τ(ου). Μαρτ(υ)ρ(ες) Ιω(αννης) Κανάβησ καὶ Γεώργ(ιος) Μετα¹⁵/ξᾱς. Ακόμι ηλθε ὁ Αντ(ω)ν(ης) ὁ Γαρδικηοτ(ης) ξηστερνὰ καὶ ἔταξε πρόβατα κεφαληα 10 καὶ ὁ Μουρηκ(ης) αδελφος τ(ου) υπαι¹⁶/ ὅτη δοσουν ολη νὰ δόσω καὶ ἐγώ. Ακομι ταζω καὶ ἐγὼ ὁ Πέτρος Γαρδικηότης τῆς κυράτζα Φράγγγος δι αρε¹⁷/βονεσ κεφαληα 10 γηδια. Μαρτ(υ)ρ(ες) Κοστ(ας) Μαρουδας Ιω(αννης) Κανάβησ καὶ Γεοργ(ιος) Μεταξας.

ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ κείμενο τῆς προικοπαραδόσεως ἀλλὰ καὶ ὁ κατάλογος τῶν δώρων ἔχει καταχωρηθεῖ πέντε χρόνια ἀργότερα στὸ βιβλίο συμβολαίων τοῦ νοτάριου Σταμάτη ἱερέα Μοντεσάντου στὸ φύλλο 26ν (φύλλο 48 μὲ τὴν δική του ἀρίθμηση) ἀφοῦ ὅπως σημειώνει ρώτησε τοὺς μάρτυρες ποὺ ἀναγράφονται στὸ κείμενο γιὰ τὴν ἀκρίβεια τῶν πληροφοριῶν. Τὸ ἔγγραφο μεταγράφηκε μαζὺ μὲ τὸ σημείωμα καταχωρήσεως τοῦ νοτάριου ποὺ προηγεῖται καὶ ἔχει ἡμερομηνία 10-4-1544.

Στιχ. 1. ἀποστολικῆς ἐξουσίας διμοσιος νοταριος. Ἀσφαλῶς ἔλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ νοτάριου ἀπὸ κόμητα Παλατίνο ἢ ἄλλον χειροτονημένο μὲ τέτοια δικαιώματα ποὺ τοῦ εἶχαν ἀρχικὰ δοθεῖ ἀπὸ κάποιον προκαθήμενο τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας (βλ. Α. Βροκίνη, Παλατινῆς Κομητείας προνομιακὰ δικαιώματα ἐν Κερκύρα, «Κερκυραϊκὰ Χρονικὰ», τόμος XVII (1973), σ. 118).

εργιστραρησα. Ἀπὸ τὸ registrare = καταχωρίζω.

3. Διμιτριος Χαλκιοπουλος. Τὸ ἐπίθετο γνωστὸ στὴν Κεφαλονιά ἀπὸ τὸν ΙΓ' αἰώνα (βλ. Θ. Τζαννετάτου, Τὸ Πρακτικὸν τῆς Λατινικῆς Ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας τοῦ 1264 καὶ ἡ Ἐπιτομὴ αὐτοῦ, Ἐν Ἀθήναις 1963, σ. 93 καὶ 160).

4. ματαρατζη. Ἀπὸ τὸ materasso = στρώμα.

7. σκουληνα. Ἀπὸ κλωστὲς λιναριοῦ δεύτερης διαλογῆς ὅπως ἔχει ἐπικρατήσει στὴν Κεφαλονιά μέχρι σήμερα, (βλ. καὶ λέξη σκουλλὶ σέ, Α. Ζώη, Λεξικὸν Ἱστορικὸν καὶ Λαογραφικὸν Ζακύνθου, Ἐν Ἀθήναις 1963 τόμος Β', σ. 433).

8. καριζενιες. Ὁ Ζώης τὸ σημειώνει σὰν εἶδος ὑφάσματος τῆς ἐποχῆς αὐτῆς (βλ. λέξη Καρζία, σέ Ζώη, ὁ.π., σ. 197).

9. Πητζάτω. Τοπωνύμιον στὴν περιοχὴ τοῦ Ἑλιοῦ. Δὲν εἶναι γνωστὸ σήμερα.

10. Γεώργιος Μεταξᾱς. Ἀνήκει πιθανώτατα στὸν κλάδο τῶν Μεταξάδων τοῦ Ἑλιοῦ.

Ιωάννης Μαρούδας. Μᾶλλον ἔχει ἔλθει ἢ οἰκογένεια ἀπὸ τὴν Στερεὰ

Ἑλλάδα ἢ τὴν Πελοπόννησο. Τὸν ἴδιο καιρὸ σημειώνεται καὶ στὴ Ζάκυνθο (Ζώη, ὁ.π. τόμος Α', σ. 398).

Σταμάτης Παντής. Καὶ αὐτὸς πιθανότατα μὲ ἴδια προέλευση ὅπως ἡ προηγούμενοι.

Δήμος Κουτρούκης. Τὸ ἐπίθετο εἶναι γνωστὸ ἀλβανικὸ (Α. Μηλιαράκη, Γεωγραφία πολιτικὴ νέα καὶ ἀρχαῖα τοῦ νομοῦ Κεφαλληνίας, Ἀθήνησιν 1890, σ. 93).

Μαρία Βοδίλενα. Τὸ Βοδίλας σημειώνεται καὶ στὴ Ζάκυνθο (Ζώη, ὁ.π., σ. 98), δὲν εἶναι ὅμως γνωστὴ ἡ προέλευσή του.

11. Καταρχω. Πρώτη μαρτυρία γιὰ τὸ χωριὸ αὐτὸ στὸ Πυργὶ τῆς Σάμης ποὺ σώζοταν στὴν Κεφαλονιά μέχρι τοὺς σεισμοὺς τοῦ 1953. Οἱ κάτοικοί του ἔχουν κατοικήσει τώρα στὸ μετασεισμικὸ οἰκισμὸ Ἀγίος Νικόλαος στὴν περιοχὴ τοῦ Πυργιοῦ.

12. Διμὸς Γαρδικιοτής. Οἰκογένεια ἀπὸ τὴν Ἡπειρο. Κατοικεῖ στὴν περιοχὴ τοῦ Πυργιοῦ ὅπου καὶ ἄλλες οἰκογένειες ἰδίως Ἀλβανῶν *stradioti*. Μὲ τὸ ἐπίθετο σημειώνεται πάρα κάτω στὸ ἔγγραφο βαφτιστικὸ Μουρίκης.

14. Ἰωάννης Κανάβης. Τὸ ἐπίθετο δὲν εἶναι γνωστὸ ἀπὸ ποὺ ἔχει καταγωγὴ. Δὲν ὑπάρχει σήμερα στὴν Κεφαλονιά.

2

Τ.Ι.Α.Κ., Ν.Α.Κ., Νοτάριος Μαυροιωάννης ἱερεὺς Ἀνδρέας 5 (Φ.Μ 56) 1ον βιβλίον συμβολαίων 1568 - 1576, φ. 91^v.

1571 Σεπτεμβρίου 10.

Περίληψη : Ὁ μισερ Ἀντώνης Δαούδηνα, διοικητὴς τῶν πυροβολητῶν στὴν Κεφαλονιά ποὺ θὰ παντρευτῇ τὴν Μήλω (Διμισιάνου), δίνει ὑπόσχεση δωρεᾶς ἀρραβόνων εἴκοσι πέντε φλωριά, στὴν τρέχουσα ἀγοραστικὴ ἀξία ποὺ ἔχουν, κατὰ τὰ ἤθη καὶ συνήθειες τῶν καλῶν «Ρομέων» ποὺ ἔχει δικαίωμα ἡ Μήλω νὰ τὰ παίρνη ἀπὸ τὴν περιουσία του. Ἀκόμη τῆς κάνει χάρισμα ἓνα δακτυλίδι χρυσό, ποὺ ἦταν καὶ δακτυλίδι τοῦ ἀρραβόνα ποὺ ἔγινε τὴν ἴδια ἡμέρα. Μάρτυρες ὁ Σταμάτης Τραυλός, ὁ Δῆμος Μάντουκας καὶ ὁ μαστρο Ἰωάννης Δαμοδός.

Τὸ κείμενο τοῦ ἐγγράφου

αφοα ημ(ε)ρ(α) ἰ του Σεπτεβριου μηνος. Μησερ Αντο(νης) Δαούδηνα κάπον δε Λουμπαρδέρησ² / στὴν Γγεφαληνια ανήρ της ανωθ(ε) κυρα Μίλοσ ταζη της αυτῆς κυρα Μίλοσ δι αρεβόνες της³ / φλορια κουρέντι κε οἶτι ηκοσι πεντ(ε) ηστα ηθη καὶ πάτι τον καλὸν Ρομέον να τα λάβην⁴ / απο τα καλά του ανωθε μισερ Αντο(νη) χαρίζη της και ενα δακτηλίδι χρυσό οπου της εδο⁵ / σεν τὴν σήμερον αρεβόνα. Μαρτ(υ)-^N